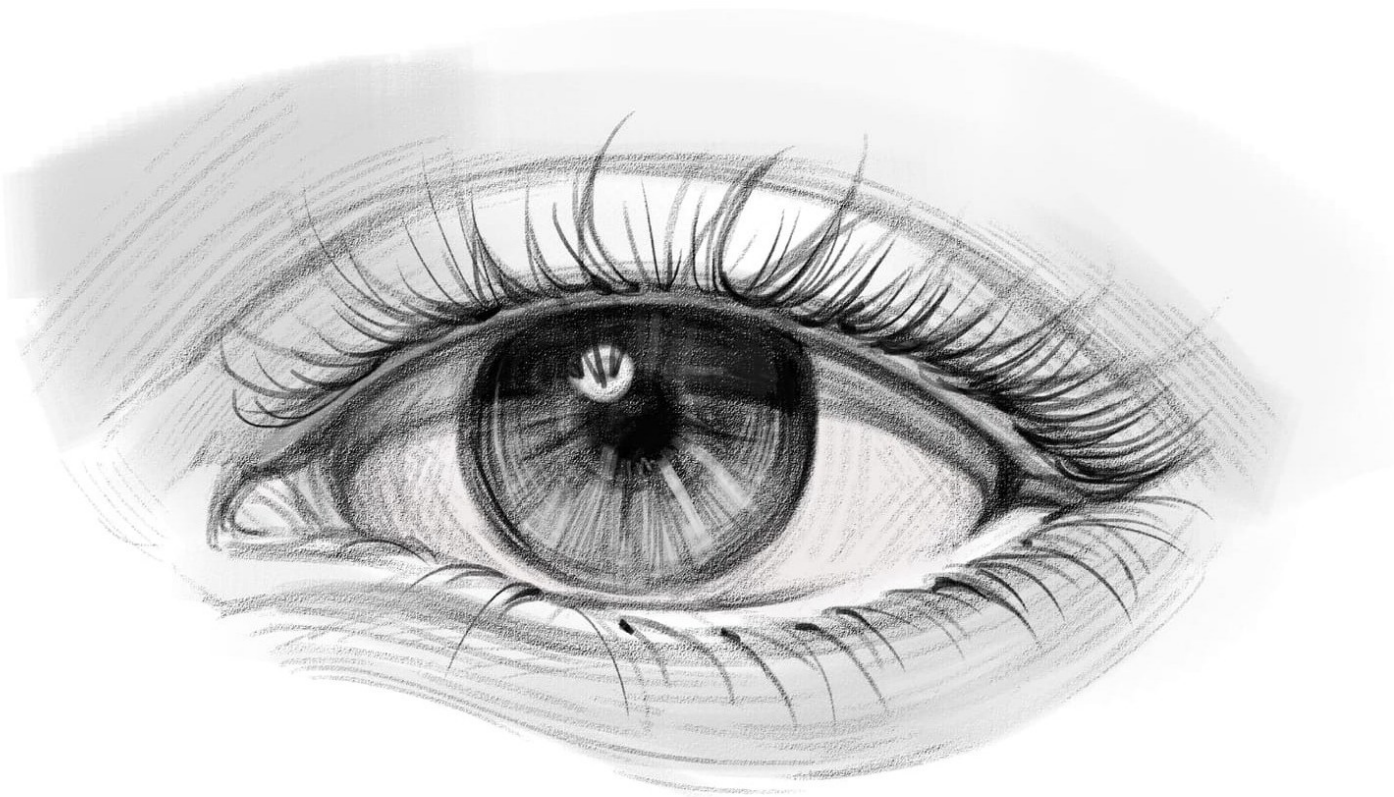

Braillovo písmo a reliéfna grafika v systéme vzdelávania SR

Mg. Katarína Reinoldová,
(SNIV, OIPP, MŠVVaM SR)

MINISTERSTVO

ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,
VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Louis Braille

začiatok 19.stor.

Písmo je jedinečným nositeľom ľudskej kultúry a vzdelanosti, len prostredníctvom písma — kníh — sa môžu nevidiaci dostať v plnej šírke za hranice zmyslového vnímania.

4. január - Svetový Braillov deň, dátum narodenia Luisa Braila

Brail - Kultúra nevidiacich?

Tak ako pre ľudí so sluchovým znevýhodnením sa posunkový jazyk stal súčasťou ich kultúry, aj pre ľudí so zrakovým znevýhodnením predstavuje brailovo písmo kultúrnu hodnotu. Ani pri súčasných technických vymoženostiach nie je možné nahradiť taktilné čítanie iba počúvaním audionahrávok

Prečo brail?

1. Prísun informácií prostredníctvom viacerých kanálov zabezpečí rovnomerný rozvoj myslenia
2. Nadmerným využívaním jedného kanála na prísun informácií môže prísť k značnému prepodnecovaniu a zhoršeniu spracovania informácií
3. Taktilné čítanie najviac kopíruje prirodzený vývin v oblasti rozvoja čitateľskej gramotnosti, kde dochádza k rešpektovaniu vlastného tempa každého dieťaťa/žiaka, čo zabezpečí rozvoj chápania morfológicko-syntaktickej roviny reči. Dieťa/žiak má možnosť slovo prečítať vlastným tempom, vrátiť sa k jeho stavbe a pochopiť hlbšie jeho význam.
4. Pri plynulom čítaní textu v brailovom písme nastáva rozvoj predstavivosti, fantázie a myslenia rovnakým spôsobom, ako pri zrkovom čítaní tlačných textov
5. Nevidiace dieťa/žiak sa stáva rovnocenným participantom v edukačnom prostredí s možnosťou rozvoja kritického myslenia.

Brail a priestor okolo nás

- vizuálne a hmatové orientačné body v budove a jej
- nápisy s výrazným vizuálnym dizajnom, popisom v brailovom písme.
- Predmety s popisom v brailovom písme
- Vlastné označenia, popisy v brailovom písme

Význam úpravy prostredia

- motivovanie k pohybu, objavovaniu okolia k vlastnému premiestňovanie sa
- zručnosti získať čo najviac informácií o okolitom prostredí ako je napr. zvuk, teplota, vibrácia, ktoré sú potrebné na vytvorenie zručnosti orientovať sa v priestore bez zraku.
- Zručnosti vnímať orientačné body ako je napríklad zvuk signalizačných zariadení, zvukový semafor, akustika priestoru, reliéfne a hmatové body a iné.
- Motivovanie k objavovaniu obľúbeného, ale aj menej známeho okolia
- efektívne využívanie zbytkov zraku pri orientácii v priestore
- Osvojovanie používania pomôcok pri využívaní zbytku zraku (ďalekohľad, teleskop a i.)
- Osvojovanie používania pomôcok na mobilitu (biela palica, vysielateľ, navigácie a i.)
- Vytvorenie priestoru na získavanie skúseností s cestovaním a pohybom v meste, obchode, hromadnej doprave atď.

Brail, zručnosti pre život a škola

- Potreba zážitkového učenia – ZP musí prísť do osobného kontaktu s predmetmi a objaviť jeho vlastnosti. Na druhej strane jeho poznanie je založené na dôvere v okolie (rodičia, učitelia), ktorí mu sprostredkujú poznanie vecí, ktoré nemôžu samy nahmatať
- Nadobudnutie alternatívnych zručností na sprístupnenie informácií z bežného kurikula – využitie reliéfno-bodového písma (brail) a reliéfnej grafiky, optické pomôcky a zväčšený text
- Nadobudnutie zručnosti na získanie náhodných a dodatočných informácií, ktoré vidiaci človek bežne získava a človek so ZP pociťuje ich nedostatok a túžbu ich získať – k tomu je potrebné podporiť oblasti zručnosti obsiahnuté v doplňujúcich cieľoch kurikula ako:
 - a) Zručnosti sociálnej interakcie
 - b) Orientácia a mobilita
 - c) Zručnosti pre samostatný život

Rozvoj hmatu a brail

- Pre nevidiacich hmat rovnako dôležitý ako sluch
- Iba verbálne informácie nedokážu úplne nahradiť zrkové podnety
- využíva iné časti mozgu a vnímania
- Rôzne spôsoby hmatania
 - Pasívny jednoduchý dotyk
 - Aktívny prehmat
 - Hmatanie jednou rukou
 - Obojručne
 - Celkovým dojmom/detailom
 - Rôzne kombinácie vyššie spomenutých
- Rozvoj vedomého rozlišovania podnetov v oblastiach:
 - Končeky prstov, ukazovák prostredník, ruky, dlane
 - Ústa, pery, jazyk
 - Chodidlá
 - Pokožka hlavy, čelo, líce
 - Celé telo

Rozvoj hmatu a brail

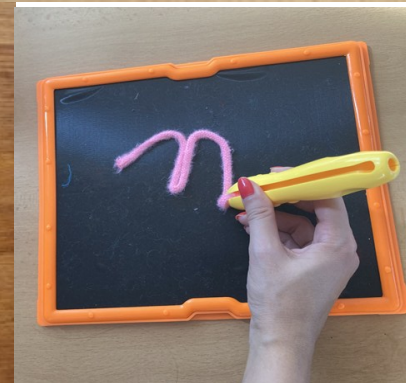
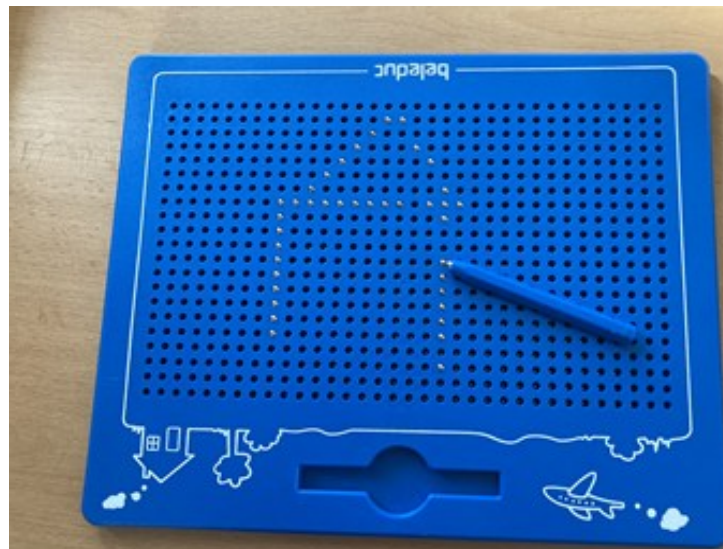
Získavanie rôznych informácií

- ☐ Štruktúra
- ☐ Teplota
- ☐ Hustota
- ☐ Veľkosť
- ☐ Hmotnosť
- ☐ Tvar

Osobitná oblasť - propiocepcia

- Zložky hmatových zručností:
 - ☐ Motorické
 - ☐ Kognitívne
 - ☐ Fyziologický rozvoj

Pomôcky na rozvoj hmatu

Kto má vplyv na rozvoj brailu?

- Školský špeciálny pedagóg
- Školský psychológ
- Sociálny pedagóg
- Fyzioterapeut
- Ergoterapeut
- Logopéd
- Tyflopéd

Brail v školskom záhone

Dieťa/žiak so ZP

- má právo používať pri výchove a vzdelávaní špeciálne edukačné publikácie, multimediálne pomôcky a špeciálne kompenzačné pomôcky;
- právo na výchovu a vzdelávanie s použitím brailovho písma;

Podporné opatrenia pre deti so ZP

<https://podporneopatrenia.minedu.sk/katalog-podpornych-opatreni/>

Podpora

- metódy, formy, ciele
- obsah, hodnotenie
- Sociálne začlenenie
- Kompenzačné pomôcky
- Text/publikácie v Brailly
- Asistencia – pedagogický/osobný/sebaobslužné činnosti
- Miestnosti podpory
- intervencie

Ako získať PO/ čo je VÚPPO?

1. Rodič žiada
2. ZPP – VÚPPO
<https://www.minedu.sk/data/att/811/34265.b26bdb.rtf>
3. Škola

Kompenzačné pomôcky

Infografika - <https://www.minedu.sk/data/att/250/34293.53238c.pdf>

Zoznam – <https://www.minedu.sk/data/att/67f/34287.d34118.xlsx>

Aké miesto má škola v systéme poradenstva a prevencie?

Systém poradenstva a prevencie tvoria zariadenia poradenstva a prevencie a v školách pedagogickí zamestnanci, školský podporný tím alebo odborní zamestnanci školy.

Odborná činnosť sa uskutočňuje v súlade s výkonovými štandardmi výchovného poradenstva prostredníctvom podporných úrovní (=5 úrovní)

- Škola a školský podporný tím = I.a II.úroveň

Podporná úroveň 1. stupňa

Pedagogický, odborný zamestnanec a školský podporný tím

- Pedagogická diagnostika
- Rozvoj inkluzívneho vzdelávania
- Prevencia
- Sociálne poradenstvo
- Pedagogická intervencia
- Výchovné poradenstvo
- Kariérové poradenstvo

Podporná úroveň 2. stupňa

Školský špeciálny pedagóg a odborný zamestnanec školy v spolupráci s ZPP

- Orientačná diagnostika
- Poradenstvo
- Prevencia
- Intervencia
- Krízová intervencia
- terapia
- Reedukácia
- Metodická podpora a poradenstvo pedagogickým, odborným zamestnancom a zákonným zástupcom/zástupcom zariadenia

Aké miesto má ZPP pre školu okrem bežných činností ZPP?

ZPP3.stupňa:

- metodickú činnosť a supervíznu činnosť pre školský podporný tím, pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov a zákonných zástupcov alebo zástupcov zariadenia.

ZPP4.stupňa:

zabezpečovanie kompenzačných, reedukačných a špeciálnych edukačných pomôcok,

- metodickú činnosť a supervíznu činnosť pre školský podporný tím, pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov a zákonných zástupcov alebo zástupcov zariadenia.

ZPP5 stupňa = špecializované ZPP

- odborné činnosti vo vzťahu k deťom do siedmeho roku veku,
- zabezpečovanie kompenzačných, reedukačných a špeciálnych edukačných pomôcok,
- metodickú činnosť a supervíznu činnosť pre školský podporný tím, pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov a zákonných zástupcov alebo zástupcov zariadenia.

Kde nájdem informácie?

Školský zákon - aj vo worde

- <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/>

Web minedu:

- <https://podporneopatrenia.minedu.sk/>

Web NIVaM:

- <https://nivam.sk/podporne-opatrenia-pre-deti-a-ziakov/>

Súbory na preštudovanie k implementácii podporných opatrení priamo v praxi:

- [Úpravy vo výchove a vzdelávaní podľa potrieb dieťaťa a žiaka \(.pdf, 13.75 MB\)11.09.2023](#)
- [Intervencie \(.pdf, 14.66 MB\)13.09.2023](#)
- [Osobitné formy komunikácie v inkluzívnej a špeciálnej pedagogike \(.pdf, 13.94 MB\)19.09.2023](#)
- [Činnosť na podporu sociálneho zaradenia \(.pdf, 14.47 MB\)20.09.2023](#)
- [Asistenčné činnosti v škole \(.pdf, 11.83 MB\)06.09.2023](#)
- [Metodika k špeciálnym učebným a kompenzačným pomôckam a k úprave školského prostredia \(.pdf, 44.63 MB\)21.09.2023](#)

**Ďakujeme za
pozornosť 😊**

Pomôžete rozvíjať sebahodnotenie, sebauvedomovanie a
sociálne začlenenie detí/žiakov so ZP?

katarina.reinoldova@minedu.sk